

KazakhExport

**«KazakhExport»
экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ**

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған
алты айға аралық қысқартылған
қаржылық ақпарат

Мазмұны

Аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа шолып тексеру бойынша тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы	
Пайда немесе шығындар және өзге де жиынтық кіріс туралы аралық қысқартылған есеп	5
Қаржылық жағдай туралы аралық қысқартылған есеп	6
Ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық қысқартылған есеп	7-8
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы аралық қысқартылған есеп	9-10
Аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа ескертпелер	11-47

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік¹
Қазақстан, 050051, Алматы,
Достық д-лы, 180,
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной ответственностью
«КПМГ Аудит» Казахстан, 050051, Алматы,
пр. Достык, 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа шолып тексеру бойынша тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесіне

Кіріспе

Біз «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «Компания») 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы аралық қысқартылған есептен, көрсетілген күнге аяқталған жылдың алты айы ішіндегі пайда немесе шығындар және өзге де жиынтық кіріс туралы, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық қысқартылған есептерден, сондай-ақ аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа ескертпелерден тұратын шолып тексеру жүргіздік. Компания басшылығы 34 - «Аралық қаржылық есептілік» халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес осы аралық қысқартылған қаржылық ақпаратты дайындау және ұсыну үшін жауапты. Біздің жауапкершілігіміз осы аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа қатысты біз жүргізген шолып тексерудің негізінде тұжырым жасау болып табылады.

Шолып тексерудің көлемі

Біз 2410 -«Ұйымның тәуелсіз аудиторы орындайтын аралық қаржылық ақпаратты шолып тексеру» халықаралық шолып тексеру стандартына сәйкес шолып тексеруді жүргіздік. Шолып тексеру негізінен қаржылық мәселелер мен бухгалтерлік есеп мәселелеріне жауап беретін қызметкерлерге, сондай-ақ талдамалық және өзге де шолу рәсімдерін жүргізуге сұратымдар жіберу болып табылады. Шолып тексеру Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудитпен салыстырғанда айтарлықтай аз жұмыс көлемін болжайды, соның салдарынан бізге аудит барысында анықталуы мүмкін барлық маңызды жағдаяттар туралы бізге мәлім болғанына сенімділік алуға мүмкіндік бермейді. Тиісінше, біз аудиторлық пікір білдірмейміз.

¹ «КПМГ Аудит» ЖШС, Қазақстанда тіркелген жауапкершілігі шектеулі серіктестік, Швейцария заңнамасы бойынша тіркелген KPMG International Cooperative ("KPMG International") қауымдастығына кіретін KPMG тәуелсіз фирмалар мүшесі.

Аралық қысқартылған қаржылық ақпаратқа шолып тексеру бойынша
тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы
2 -бет

Тұжырым

Жүргізілген шолып тексерудің нәтижелері бойынша біз 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған алты ай үшін қоса беріліп отырған аралық қысқартылған қаржылық ақпарат 34 - «Аралық қаржылық есептілік» халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес барлық елеулі аспектілерде дайындалмаған деп пайымдауға негіз болатын фактілерді анықтамадық.

Мөр:// KPMG жауапкершілігі шектеулі серіктестігі/

Урдабаева А.А.

Сенім білдірілген тұлға (Аудит бойынша серіктес)

«КПМГ Аудит» ЖШС

Алматы, Қазақстан Республикасы
1 тамыз 2019 жыл

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы аралық қысқартылған есеп

мың теңге	Ескертпе	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	5	1,130,353	1,502,354
Қайта сақтандырушыларға берілген есептелген сақтандыру сыйлықақылары	5	(34,810)	(566,152)
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, нетто		1,095,543	936,202
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	5	(244,251)	(567,397)
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв өзгерісіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, брутто	5	(128,170)	16,917
Еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары, нетто		723,122	385,722
Төленген талаптамалар	6	(3,404)	(31,394)
Кері талап қою бойынша өтем	6	225	225
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгеріс, брутто	6	(1,676,504)	(139,993)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	6	163,436	33,334
Төленген талаптамалар, нетто		(1,516,247)	(137,828)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдаланып есептелген пайыздық кірістер	7	2,021,844	1,495,317
Өзге пайыздық кірістер	7	30,775	55,199
Пайыздық шығыстар	7	(12,544)	(14,641)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруінен түскен таза кіріс/(шығын)		32,081	(6,135)
Шетел валютасындағы операциялардан таза пайда/(шығын)		483,792	(82,302)
Таза комиссиялық кірістер/(шығыстар)		(5,074)	3,326
Жалпы әкімшілік шығыстар	8	(588,162)	(465,700)
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығындар	10,11	615,308	(68,513)
Өзге операциялық кіріс, нетто		94	4,682
Табыс салығын шегергенге дейінгі пайда		1,784,989	1,169,127
Табыс салығы бойынша шығыс	9	(227,002)	(198,213)
Кезең ішіндегі пайда		1,557,987	970,914
Табыс салығын шегергендегі өзге де жиынтық кіріс			
Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар: Әділ құн өзгерістері бойынша резерв (сату үшін қолда бар қаржы активтері): - Әділ құнның таза өзгеруі		97,485	174,337
Табыс салығын шегергендегі жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс		97,485	174,337
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық кіріс		1,655,472	1,145,251

5-тен 47-ге дейінгі беттерде ұсынылған осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікті Басқарма 2019 жылғы 1 тамызда бекітті және оның атынан қол қойылды:

Р.О.Жақсыбаев

Басқарма төрағасының міндетін атқарушы

Ж.К.Сарткожинова

Бас бухгалтер

Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы аралық қысқартылған есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Қаржылық жағдай туралы аралық қысқартылған есеп

мың теңге	Ескертпе	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым	2018 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаты және оның баламалары	10	31,009,301	26,871,413
Банктердегі депозиттер	11	34,209,725	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:			
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	12	10,340,052	7,435,977
- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	12	6,645,527	-
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	12	1,003,021	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	13	1,674,676	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	14	544,359	509,093
Негізгі құралдар		68,909	71,662
Ағымдағы салық активтері		145,918	92,632
Кейінге қалдырылған салық активтері		24,455	24,455
Өзге де активтер		49,179	15,726
Барлық активтер		85,715,122	48,646,256
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	14	6,806,551	4,885,796
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек		9,688	36,764
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз		224,825	212,512
Өзге де міндеттемелер		184,580	201,514
Барлық міндеттемелер		7,225,644	5,336,586
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	15(a)	71,100,000	37,100,000
Нарықтағыдан төмен мөлшерлеме бойынша «Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз бойынша қосымша төленген капитал		732,819	732,819
Тұрақтандыру резерві		65,919	7,904
Күтпеген тәуекелдер резерві		421,085	510,942
Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі бойынша резерв		(1,170,179)	(1,267,664)
Бөлінбеген пайда		7,339,834	6,225,669
Барлық меншікті капитал		78,489,478	43,309,670
Барлық міндеттемелер мен меншікті капитал		85,715,122	48,646,256

Қаржылық жағдай туралы аралық қысқартылған есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

мың теңге	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға*
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Табыс салығын шегергенге дейінгі пайда	1,784,989	1,169,127
<i>Түзетулер:</i>		
Қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі резервтердегі өзгерістер	1,885,489	657,139
Дисконт пен сыйлықақының амортизациясы	(38,324)	32,895
Тозу және амортизация	7,621	8,496
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз бойынша пайыздық шығыс	12,544	14,641
Төлем көзінен ұсталатын салық	-	(191,926)
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығынды қалпына келтіру/(шығын)	(615,308)	68,513
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруінен түскен таза кіріс/(шығын)	(32,081)	6,135
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдаланып есептелген пайыздық кірістер	(1,973,108)	(1,323,994)
Өзге пайыздық кірістер	(41,185)	(67,491)
Бағамдық айырма	(483,793)	82,302
Операциялық активтер мен міндеттемелердің өзгеруіне дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының ағындары	506,844	455,837
Операциялық активтердің (ұлғаюы)/азаюы		
Банктердегі депозиттер	(21,558,056)	(5,170,716)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	(657,527)	(522,685)
Өзге де активтер	(34,298)	(5,029)
Операциялық міндеттемелердің ұлғаюы/(азаюы)		
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(27,075)	(75,810)
Өзге де міндеттемелер	(13,100)	(5,236)
Алынған сыйақыға және табыс салығын төлегенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша қаражатын таза пайдалану	(21,783,212)	(5,323,639)
Төленген табыс салығы	(277,002)	-
Алынған сыйақы	1,596,471	1,254,731
Төленген сыйақы	(180)	(314)
Операциялық қызметтен ақша қаражатын пайдалану	(20,463,923)	(4,069,222)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық қысқартылған есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық қысқартылған есеп

мың теңге	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға*
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және жабудан түскен түсімдер	684,230	-
Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	(9,576,162)	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(3,854)	(323)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақша қаражатының ағындары	(8,895,786)	(323)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акциялар шығару	34,000,000	-
Төленген дивидендтер	(475,666)	-
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының ағындары	33,524,334	-
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (кемуі)/ұлғаюы	4,164,625	(4,069,545)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының мөлшеріне валюта бағамдары өзгерістерінің әсері	(26,737)	(21,734)
Жыл басындағы жағдай бойынша ақша қаражаты және оның баламалары	26,871,413	27,045,334
Жыл соңындағы жағдай бойынша ақша қаражаты және оның баламалары (10-ескертпе)	31,009,301	22,954,055

Ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық қысқартылған есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

мың теңге	Акционерлік капитал	Нарықтағыдан төмен мөлшерлеме бойынша «Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз төленген капитал	Тұрақтандыру резерві	Күтпеген тәуекелдер резерві	Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншікті капитал
2018 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	37,100,000	732,819	7,904	510,942	(1,267,664)	6,225,669	43,309,670
Жалпы жиынтық кіріс							
Жыл ішіндегі пайда, аудиттелмеген	.	-	.	.		1,557,987	1,557,987
Өзге де жиынтық кіріс							
<i>Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>							
Әділ құнның таза өзгеруі					97,485		97,485
Барлық өзге де жиынтық кіріс	-	-	-	-	97,485	-	97,485
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	-	97,485	1,557,987	1,655,472
Меншікті капитал құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен жасалатын операциялар							
Акциялар шығару	34,000,000						34,000,000
Төленген дивидендтер (15(в) ескертпе)	-	-	-	-	-	(475,666)	(475,666)
Күтпеген тәуекелдер резервіне аудару	-	-	-	(89,857)	-	89,859	2_
Тұрақтандыру резервінен аудару			58,015	-	-	(58,015)	-
Меншік иелерімен жасалатын операциялар, барлығы	34,000,000		58,015	(89,857)		(443,822)	33,524,336
2019 жылғы 30 маусымға қалдық, аудиттелмеген	71,100,000	732,819	65,919	421,085	(1,170,179)	7,339,834	78,489,478

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы аралық қысқартылған есеп осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
 Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы аралық қысқартылған есеп

мың теңге	Нарықтағыдан төмен мөлшерлеме бойынша «Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қосымша төленген капитал			Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншікті капитал
	Акционерлік капитал	Тұрақтандыру резерві				
2017 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	37,100,000	732,819	62,114	(1,849,217)	6,142,446	42,188,162
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС 9 (IFRS) ауысудың әсері	-	-	-	343,791	(406,208)	(62,417)
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қайта есептелген қалдық, аудиттелмеген	37,100,000	732,819	62,114	(1,505,426)	5,736,238	42,125,745
Жалпы жиынтық кіріс						
Кезең ішіндегі пайда, аудиттелмеген	-	-	-	-	970,914	970,914
Өзге де жиынтық кіріс						
<i>Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>						
Әділ құнының таза өзгеруі	-	-	-	174,337	-	174,337
Кезең ішіндегі өзге де жиынтық кіріс, барлығы	-	-	-	174,337	-	174,337
Кезең ішіндегі жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	174,337	970,914	1,145,251
Жарияланған дивидендтер	-	-	-	-	(639,389)	_(639,389)
Тұрақтандыру резервінен аудару	-	-	(54,210)	-	54,210	-
Меншік иелерімен жасалатын операциялар, барлығы	-	-	(54,210)	-	(585,179)	(639,389)
2018 жылғы 30 маусымға қалдық, аудиттелмеген	37,100,000	732,819	7,904	(1,331,089)	6,121,973	42,631,607

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы аралық қысқартылған есеп осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

1 Есеп беретін кәсіпорын

(а) Ұйымдастыру құрылымы және қызметі

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі «Компания») Қазақстан заңнамасына сәйкес 2003 жылы Қазақстан Республикасында құрылған акционерлік қоғам болып табылады.

Компанияның Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі - «ҚРҰБ») берген 2018 жылғы 21 мамырдағы № 2.1.55 Сақтандыру және қайта сақтандыру қызметін жүзеге асыруға лицензиясы бар, ол ҚРҰБ берген 2017 жылғы 20 сәуірдегі №2.1.55 лицензиясын алмастырды. Бұл лицензия Компанияға ерікті сақтандыру бойынша қызметті келесі сыныптар бойынша жүзеге асыруға мүмкіндік береді:

- 1) кепілдіктер мен кепілгерліктерді сақтандыру;
- 2) өзге қаржы шығындарынан сақтандыру;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 3-тармағының 13), 14), 15) және 16) тармақшаларында көрсетілген сыныптарды қоспағанда, қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру;
- 4) қарыздарды сақтандыру;
- 5) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 3-тармағының 9)-11) тармақшаларында көрсетілген сыныптарды қоспағанда, азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру; сондай-ақ
- 6) қайта сақтандыру бойынша қызметті жүзеге асыру.

Компания дамуының стратегиялық бағыттары экспортты қолдау құралдарын жетілдіруді, экспорттаушылардың санын арттыру үшін жағдайлар жасауды және операциялық тиімділікті арттыруды қамтиды.

Компанияның заңды және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қаласы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55А.

(б) Акционер

2019 жылғы 30 маусымдағы және 2019 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұдан әрі «Бас кәсіпорын» деп аталатын «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі шығарылған акциялардың 100% -ын иеленеді. Компанияның түпкі акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. 2013 жылғы 29 мамырдағы №299-и Акциялар пакетін беру туралы шартқа сәйкес Компания акцияларының пакеті «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ сенімгерлік басқаруына берілді. «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 22 мамырдағы «Даму институттарын, қаржы ұйымдарын басқару жүйесін оңтайландыру және ұлттық экономиканы дамыту жөніндегі кейбір шаралар туралы» №571 Жарлығы бойынша құрылды.

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Компания қызметкерлерінің саны 62 қызметкерді құрады (2018 жыл:62 қызметкер).

(в) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асырудың шарттары

Компания қызметін негізінен Қазақстанда жүзеге асырады. Тиісінше, дамушы нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның қаржы нарықтары мен экономика Компанияның қызметіне әсер етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелер даму үстінде, алайда олардың талаптарын әрқалай түсіндіру тәуекелімен ұштасады және жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа заңды және фискалдық кедергілермен қоса Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады.

Ұсынылған қаржылық есептілік басшылықтың Қазақстандағы бизнесті жүргізу шарттарының Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына қаншалықты әсер ететіндігі туралы көзқарасын көрсетеді. Шаруашылық жүргізудің болашақ жағдай шарттарының нақты әсері олардың басшыларының бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2 Есеп негіздері

(а) Қолданылатын стандарттарға сәйкестігі туралы өтініш

Қоса беріліп отырған аралық қысқартылған қаржылық есептілік ХҚЕС (IAS) 34 -«Аралық қаржылық есептілік» сәйкес дайындалды және Компанияның 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін («соңғы жылдық қаржылық есептілік») қаржылық есептілігімен бірге қаралуы тиіс. Ол ХҚЕС сәйкес қаржылық есептіліктің толық жиынтығын ұсыну үшін ашылуы

қажет барлық ақпаратты қамтымайды. Алайда, жекелеген түсіндірме ескертпелер соңғы жылдық қаржылық есептілік шығарылған сәттен бастап орын алған Компанияның қаржылық жағдайындағы өзгерістерді және оның қаржылық нәтижелерін түсіну үшін қажетті оқиғалар мен операцияларды түсіндіру мақсатында енгізілген.

Бұл ХҚЕС 16 (IFRS) талаптарын қолдана отырып дайындалған Компанияның қаржылық есептілігінің бірінші жиынтығы. Есеп саясатының елеулі қағидаттарының өзгеруі осы ескертпеде ашылады.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау принциптері

Аралық қысқартылған қаржылық есептілік пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша және өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарын және әділ құны бойынша көрсетілген сату үшін қолда бар қаржы активтерін қоспағанда, нақты жұмсалымдар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

(в) Кәсіби пікірлерді, есептік бағалауды және жорамалдарды пайдалану

Аралық қысқартылған қаржылық есептілікті дайындау басшылықтың есеп саясатының ережелері қалай қолданылуына және активтер, міндеттемелер, кірістер мен шығыстар қандай сомада көрсетілуіне әсер ететін кәсіби пайымдауларды, жорамалдар мен есептік бағалауды пайдалануын талап етеді. Нақты нәтижелер осы бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Компанияның есеп саясатын қолдану кезінде басшылық қалыптастырған аса маңызды пайымдаулар және есептік бағалауларға қатысты белгісіздіктің негізгі көздері, бұдан әрі сипатталған аспектілерді қоспағанда, соңғы жылдық қаржылық есептілікте сипатталғанға ұқсас.

(г) Функционалдық валюта және қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы қазақстандық теңге (бұдан әрі - «теңге») болып табылады. Қазақстандық теңгені Компания басшылығы функционалдық валюта ретінде таңдап алды, өйткені қазақстандық теңге Компания жүргізетін операциялардың экономикалық мәнін және оның қызметіне әсер ететін жағдайларды неғұрлым оң көрсетеді. Қазақстандық теңге сонымен қатар осы қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады.

Қаржылық есептіліктің барлық деректері тұтас мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектенді.

(д) Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту

Бұдан әрі сипатталған өзгерістерді қоспағанда, осы аралық қаржылық есептілікте қолданылатын есеп саясаты соңғы жылдық қаржылық есептілікті дайындау кезінде қолданылған есептерге сәйкес келеді.

Есептік саясатындағы бұл өзгерістер сондай-ақ 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнге аяқталған жыл ішіндегі Компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілетін болады деп болжануда.

ХҚЕС 16 (IFRS)

Компания алғаш рет 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап 16 -«Жалға алу» ХҚЕС (IFRS) қолданды.

ХҚЕС 16 (IFRS) жалға алушылар үшін олардың бухгалтерлік баланста көрсетілуін көздейтін жалдау шарттарын есепке алудың бірыңғай моделін енгізеді. Жалға беруші ретінде шарттарды есепке алу тәртібі бұрынғы есептік саясатқа ұқсас болып қалады.

Компания түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдаланып ХҚЕС 16 (IFRS) қолданды, оған сәйкес стандартты бастапқы қолданудан жиынтық әсері 2019 жылғы 1 қаңтарға бөлінбеген пайда құрамында танылады. Тиісінше, 2018 жылғы ұсынылған салыстырмалы ақпарат қайта есептелмеді - яғни, ол ХҚЕС 17 (IAS) және тиісті түсіндірмелерге сәйкес бұрын ұсынылған түрде ұсынылған. Есеп саясатының өзгеруі туралы толығырақ бұдан әрі ашылады.

Жалға алу анықтамасы

Бұрын, шарт жасалған күні Компания ХҚЕТК 4 (IFRIC) «Келісімде жалға алу белгілерінің болуын анықтау» сәйкес келісім жалға алу болып табыла ма немесе жалдау қатынастары бар ма дегенді анықтаған болатын. Енді Компания жалға алу шартының жаңа анықтамасына сүйене отырып, шарт жалға алу болып табыла ма немесе жалға алу қатынастарының бар-жоғы тұрғыдан бағалайды.

ХҚЕС 16 (IFRS) сәйкес шарт жалдау шарты болып табылады немесе егер осы Шарт бойынша белгілі бір уақыт кезеңі ішінде сәйкестендірілген активтің өтеме айырбасталуына пайдаланылуын бақылау құқығы берілсе, жалдау қатынастары болады.

ХҚЕС 16 (IFRS) көшкен кезде Компания жалдауды анықтау мақсатында операцияларға бұрын

жүргізілген бағалау нәтижелерін қайта қарамауға мүмкіндік беретін практикалық сипаттағы оңайлатуды пайдалануды шешті. Компания ХҚЕС 16 (IFRS) стандартын бұрын жалдау шарттары ретінде сәйкестендірілген шарттарға ғана қолданды. ХҚЕС 17 (IAS) және ХҚЕТК 4 (IFRIC) сәйкес жалдау шарттары ретінде сәйкестендірілмеген шарттар қайта бағаланбаған. Тиісінше, ХҚЕС 16 (IFRS) сәйкес жалдау анықтамасы 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін жасалған немесе өзгертілген шарттарға ғана қолданылған.

Жалға алу компонентін қамтитын шартты жасасу немесе қайта бағалау кезінде Компания оларды оқшауландырылған сатудың салыстырмалы бағалары негізінде шартта қарастырылған өтеуді әрбір жалға алумен және жалға алусыз компонентке бөледі

Компания жалға алушы ретінде

Компания бірнеше активтерді - жылжымайтын мүлік объектілерін жалға алады.

Жалға алушы ретінде Компания бұрын осы жалдау шеңберінде іс жүзінде меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар берілді ме деген өзінің бағалауына сүйене отырып, жалдау шарттарын операциялық немесе қаржылық жалдау ретінде жіктеді.

Егер Компанияда қаржылық жалдау ретінде жіктелетін шарттар пайда болса, Компания инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына жауап бермейтін пайдалану құқығы нысанында активтерді базалық активтердің сипаты бойынша ұқсас меншікті активтерді ашып көрсетін есептіліктің сол бабы бойынша «негізгі құралдар» құрамында көрсетеді. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына жауап беретін пайдалану құқығы нысанындағы активтер инвестициялық жылжымайтын мүлік құрамында көрсетіледі. Жалдау бойынша міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте «кредиттер мен қарыздар» бабы бойынша көрсетілетін болады.

Есеп саясатының елеулі ережелері

Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалға алу басталған күнгі жалдау бойынша міндеттемені мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы актив бастапқыда бастапқы құны бойынша, ал кейіннен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған шығындарды шегере отырып бастапқы құны бойынша бағаланады және жалдау бойынша міндеттемелердің белгілі бір қайта бағалануын көрсету үшін түзетіледі. Пайдалану құқығы нысанындағы актив инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына жауап бергенде, ол инвестициялық жылжымайтын мүлік құрамында көрсетіледі. Пайдалану құқығы нысанындағы мұндай актив бастапқыда бастапқы құны бойынша бағаланады.

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау шартында белгіленген пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған жалдау басталған күні әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша немесе, егер бұл мөлшерлеме оңай анықталмаса, Компанияның қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемелері бойынша бағаланады. Әдетте, Компания дисконттау мөлшерлемесі ретінде қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады.

Жалдау бойынша міндеттеменің баланстық құны кейіннен осы міндеттеме бойынша проценттер сомасына ұлғаяды және жүзеге асырылған жалдау төлемдері сомасына азайтылады.

Ол индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруінен, қалдық құндылықтың кепілдігі бойынша төленетін деп күтілетін соманың есептік бағасының өзгеруінен немесе жағдайға қарай активті сатып алуға немесе жалдауды ұзартуға арналған опционның орындалатынына немесе жалдауды тоқтатуға арналған опционның орындалатынына жеткілікті сенімділіктің болуын бағалаудағы өзгерістерден туындаған болашақ жалдау төлемдерінде өзгерген жағдайда қайта бағаланады.

Олар бойынша Компания жалға алушы болып табылатын барлық жалға алу шарттарына қатысты Компания шарт құқықтық қорғаумен қамтамасыз етілген жалдау мерзімі ұзақтығын ескере отырып, жалға алу мерзімін анықтау үшін пайым қолданды. Компания жалға алудың құқықтық қорғалуы жалдауды ұзарту немесе тоқтату құқығына қатысты қолданыстағы заңнама нормаларымен бірге, жазбаша түрде жасалған шартпен қамтамасыз етіледі деп санайды. Компания жалға алу шартының қолданылу мерзімі аяқталған соң жалға алу шарттарында жалға алу құқығын ұзарту жоқ екенін анықтады. Нәтижесінде, Компанияның заңнамаға сәйкес жалға алуды ұзартуға басым құқығы болмаған жағдайда қысқа қолданыс мерзімі (12 ай) белгіленген жалдау шарттарына қатысты Компания жалдау мерзімі шартта көрсетілген қолданыс мерзімінен (12 ай) аспайтынын анықтады.

Көшу

Бұрын Компания барлық жалдау шарттарын ХҚЕС 17 (IAS) сәйкес операциялық жалдау ретінде жіктеді.

ХҚЕС 17 (IAS) сәйкес бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау шарттарына қатысты ХҚЕС 16 (IFRS) қолданған кезде Компания практикалық сипаттағы мынадай оңайлатуды пайдаланды:

- жалдау мерзімі 12 айдан аз болатын жалға алу шарттары бойынша пайдалану құқығы мен міндеттемелерді мойындамауға мүмкіндік беретін босату құқығын қолданды.

Компания жылжымайтын мүлік объектілерін жалға алады (офистік кеңселер). Қолданыстағы қысқа мерзімді (12 ай) және заңнамаға сәйкес жалға алуды ұзартуға басым құқықтың жоқтығын ескере отырып, Компания 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС 16 (IFRS) сәйкес осы шарттарды операциялық жалға алу ретінде ескеруді жалғастырады.

Қаржылық есептілікке әсері

Көшу күніне

Барлық жалға алынатын жылжымайтын мүлік объектілерінің қысқа жалдау мерзімі (12 ай) бар және операциялық жалдау ретінде есепке алынатынын ескере отырып, осы шарттарды есепке алуда алдыңғы кезеңдермен салыстырғанда өзгерістер болған жоқ. Тиісінше, ХҚЕС 16 (IFRS) көшу күніне Компанияның қаржылық есептілігіне әсері жоқ. Стандарттарға бірнеше жаңа түзетулер мен түсініктемелер 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енді, алайда олар Компанияның аралық қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері

Осы аралық қысқартылған қаржылық есептілікті жасау кезінде Компания 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті жасау кезінде қолданылатын есептік саясаттың негізгі қағидаттарын пайдаланды, ХҚЕС 16 (2-Ескертпе) қолдануға қатысты болып келетін және 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатындарды қоспағанда.

4 Сақтандыру тәуекелдерін басқару

Компания сақтандыру тәуекелін аудару бойынша шарттар жасайды. Осы бөлімде көрсетілген тәуекелдер және Компанияның тәуекелдерді басқару тәсілі туралы жалпылама ақпарат берілген

(а) Тәуекелді басқару мақсаттары және сақтандыру тәуекелін азайту саясаты

Компанияның сақтандыру тәуекелін басқару қызметтің аса маңызды аспектісі болып табылады.

Компания жүзеге асыратын сақтандыру және қайта сақтандыру жөніндегі қызмет тәуекелге тікелей ұшырауы мүмкін тұлғалар немесе ұйымдар тарапынан шығын тәуекелін қабылдауды көздейді. Мұндай тәуекелдер меншікке, міндеттемелерге, жазатайым жағдайларға, жүк тасымалдарына, денсаулыққа, қаржылық немесе сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде туындауы мүмкін басқа да тәуекелдерге жатады. Осылайша, Компания шарт бойынша талаптамалардың мерзімі мен күрделілігіне қатысты белгісіздік тәуекеліне ұшырайды.

Компания өзінің сақтандыру тәуекелін сақтандыру сомасын шектеу, жаңа өнімдерді қамтитын немесе белгіленген лимиттерден асатын операцияларды мақұлдау рәсімдері, баға белгілеу жөніндегі нұсқаулықтар, қайта сақтандыруды орталықтандырылған басқару және туындайтын мәселелер мониторингі арқылы басқарады.

Ықтималдылық теориясы сақтандыру шарттары бойынша бағаларды анықтау және резервтерді есептеу үшін қолданылады. Негізгі тәуекел талаптама мерзімділігі мен шамасы күтілгеннен анағұрлым елеулі болуы мүмкін дегенге саяды. Кез келген жыл ішіндегі жағдайлардың сипаты, мерзімділігі және нақты саны мен көлемі бойынша сақтандыру жағдайлары статистикалық әдістерді пайдаланып бағаланған жағдайлардан өзгеше болуы мүмкін.

(i) Сақтандыру қызметі жөніндегі стратегия

Компанияның сақтандыру қызметі жөніндегі стратегиясы теңгерімді портфельді қамтамасыз ету мақсатында әртараптандыру болып табылады. Бірнеше жыл ішінде стратегия ұқсас тәуекелдердің ірі портфельін қолдауға негізделеді және шын мәнінде түпкі нәтиже мәндерінің таралуын азайтуға септеседі.

Сақтандыру қызметі бойынша стратегия Компания сақтандыруға әзір болатын қызмет жүргізілетін сақтандырылатын аумақты және сақтандыруға жататын қызмет түрлерін айқындайтын бизнес-жоспарда келтірілген.

Сақтандыру өнімдеріне тарифтер мен бағаларды есептеу ағымдағы нарықтық жағдайларды көрсетеді және қаржылық тәуекелдерді елеулі азайтуға бағытталған болашақ нәтижелерді түзету үшін қажетті неғұрлым ықтимал болжамдарды жабады.

Сақтандыру өкілеттіктерін қатаң сақтау басшылық тарапынан тұрақты бақылауға алынады. Компанияның Директорлар кеңесі арнайы рұқсатты талап ететін мәмілелерді қарайды және бекітеді.

(ii) Қайта сақтандыру стратегиясы

Компания шығындардың пайда болу тәуекелін басқару және қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында сақтандыру тәуекелдерінің бөлігін қайта сақтандырады. Компания оның таза тәуекелін төмендету және төлем қабілеттілігінің нақты шегін асырмау мақсатында факультативтік қайта сақтандыруды және облигаторлық қайта сақтандыруды сатып алады.

Берілген қайта сақтандыру кредиттік тәуекелді қамтиды және осындай қайта сақтандыру бойынша өтелетін сомалар резервтер мен үмітсіз борыштар шегеріле отырып ұсынылады. Компания қайта сақтандырушылардың қаржылық талаптамаларына үнемі мониторинг жүргізеді және қайта сақтандыру туралы шарттарды кезең-кезеңімен қайта қарайды. Компания қайта сақтандырушылардың қаржылық және кредиттік рейтингіне ай сайынғы негізде мониторинг жүргізеді, сондай-ақ қайта сақтандырушылардың қаржылық тұрақтылығына тоқсан сайынғы және жыл сайынғы негізде талдау жүргізіледі.

Компания жекелеген жағдай нәтижесінде туындайтын шығындардың өз тәуекелін бақылау мақсатында шығындарды шектейтін қайта сақтандыру жөніндегі қандай да бір келісімді пайдаланбайды.

(б) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына байланысты туындайтын ақша қаражатының болашақ қозғалысының сомасына, мерзіміне және белгісіздігіне елеулі әсер ететін сақтандыру шарттарының талаптары көрсетілген. Бұдан басқа, төмендегі сипаттама Компанияның негізгі өнімдері және Компания тиісті тәуекелдерді басқаратын тәсілдер туралы түсінік береді.

(i) Сақтандыру шарттары - Өзге қаржы шығындарынан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Өзге қаржы шығындарынан сақтандыру - шетелдік контрагент-импортердің келісімшартты орындауына қатысты экспорттаушы ұйымның мүлктік мүддесін қорғайды.

Жабылатын тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- транзит елінің мемлекеттік органының немесе қазақстандық тауарды, жұмысты, көрсетілетін қызметті жеткізудің межелі елінің әрекеті не шетелдік контрагент елінің экспроприациялау, тәркілеу, тауарға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге меншік құқығын шектеу жөніндегі әрекеті, экспорттаушыға меншік құқығында тиесілі орындалған жұмыс нәтижесі;
- қазақстандық тауар, жұмыс, көрсетілетін қызмет жеткізілетін межелі елдің мемлекеттік органының осы тауарды жеткізуді, жұмысты орындауды, қызмет көрсетуді шектейтін немесе тыйым салатын күтпеген әрекеті;
- сақтандырылған келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін Қазақстан Республикасынан тыс жерлердегі соғыс, азаматтық толқу, жаппай тәртіпсіздік;
- шетел контрагент елінің мемлекеттік органының еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлемді аударуды шектейтін немесе тыйым салатын күтпеген әрекеті.

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- шетелдік контрагенттің банкроттығы;
- шетелдік контрагенттің келісімшартқа сәйкес қаржы міндеттемелерін орындамауы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді бағалау экспорттаушы сақтандырығысы келетін мәміленің ерекшелігіне әрқашан негізделеді. Компанияда тәуекелдерді бағалау екі компоненттен құралады: саяси немесе елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекелді және шетелдегі контрагенттің сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

Коммерциялық тәуекелдерді бағалау

Компания сатып алушының сенімділігін анықтау үшін әрбір мәмілені жеке бағалайды. Коммерциялық тәуекелдерді бағалау кезінде Компания сатып алушы елді, саланы, нарықтық позицияны және қаржылық жағдайды бағалауға негізделеді.

Сақтандыру тәуекелін бағалау

Компания елдердің тізіміне және экономикалық ынтымақтастық және даму жөніндегі ұйым (ЭЫДҰ) жариялайтын елдердің тәуекелдер бойынша жіктемесіне сәйкес елдік тәуекелдерді бағалайды. Бұл тізім сондай-ақ ЭЫДҰ-ға мүше елдердің экспорттық кредиттерін сақтандыру жөніндегі агенттіктерге елдердің санаттары бойынша сақтандыру мерзіміне қарай сыйақы мөлшерлемелерін ұсынады.

(ii) Қайта сақтандыру шарттары — Мүлік

Өнімнің ерекшеліктері

Мүлікті сақтандыру орнын толтыру бойынша қандай да бір шектеулермен немесе кеңейтумен сақтанушының материалдық меншігіне келтірілуі мүмкін шығыннан немесе залалдан және осы залалға байланысты қызметті тоқтата тұрудан қорғайды.

Ғимараттарға немесе ондағы мүлікке зиян келтіру жөніндегі наразылықтың себебі болып табылатын жағдай әдетте кенеттен (мысалы, өрт немесе тонау сияқты) болады және оның себебі оңай анықталады. Осылайша, шағым уақтылы ұсынылады және кідіріссіз реттелуі мүмкін. Сондықтан мүлікті сақтандыру талап-арыздың түпкілікті құнын анықтау көп уақыт алатын бұл жағдайда ұзақ мерзімді жауапкершілікпен салыстырғанда қысқа аяқталу мерзімі бар жауапкершілік ретінде жіктеледі.

Тәуекелдерді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекелдер андеррайтинг, бәсекелестік және сақтандыру өтемдерін төлеу тәуекелі болып табылады.

Сақтандыру қызметі андеррайтингінің тәуекелі Компанияның түрлі сақтандыру меншігіне сәйкес келетін сақтандыру сыйлықақыларын есептемейтіні болып табылады. Жеке мүлікті сақтандыруға қатысты ұқсас тәуекел бейіні бар мүліктің көп саны күтілуде. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің көп бөлігі үшін ұсыныстар орналасқан жердің бірегей комбинациясынан, қызмет түрінен және жергілікті қауіпсіздік шараларынан тұратын болады. Тәуекелмен мөлшерлес осы қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақысын есептеу субъективті және, демек, тәуекелді болып саналады. Компания бәсекелестік жағдайында қызметті жүзеге асырады, демек, шығынға ұшырау бойынша жеке тәжірибесі негізінде емес, бәсекелестердің баға белгілеу стратегияларын ескере отырып қайта сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды белгілейтін тәуекелге ұшырайды.

Мүлікті сақтандыру сақтанушының жалған немесе жарамсыз талаптамалар беретіндігіне немесе келтірілген шығынның мәлімделген сомасын жоғарылату тәуекеліне ұшырайды. Бұл едәуір дәрежеде экономикалық жағдайлардың неліктен мүліктік портфельдің рентабельділігімен корреляцияланатынын түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен баға белгілеу, халықаралық стандарттарға сәйкес мүлікті тәуелсіз бағалау, өнім дизайны, тәуекелді таңдау және қайта сақтандыру арқылы басқарылады. Осылайша, Компания өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге мониторинг жүргізіп, ден қояды.

Қайта сақтандыру процесі шеңберінде тәуекелдің шоғырлануы Компанияның міндеттемелеріне едәуір дәрежеде әсер етуі ықтимал нақты жағдай немесе бірқатар жағдайлар болған кезде туындауы мүмкін. Мұндай шоғырлану қайта сақтандырудың жалғыз шартына немесе байланысқан қайта сақтандыру шарттарының аз болуына байланысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін мән-жайларға жатады.

(iii) Қайта сақтандыру шарттары - Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігі

Жұмыс берушінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың мақсаты жұмыскерді қайтыс болған немесе өндірісте дене жарақатын алған жағдайда сақтандыру болып табылады. Мұндай өнім бойынша кіріс сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша Компания шеккен талаптамалар мен шығыстарды жабу үшін төленетін соманы шегере отырып, сыйлықақыларды алуды қамтамасыз етеді. Қайтыс болған немесе дене жарақатын алған жағдайда жұмыскерге тиесілі сома Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес белгіленген болып табылады. Жалпы алғанда, жұмыс берушінің жауапкершілігі ұзақ мерзімді кезеңде аяқталатын жауапкершілік ретінде қарастырылады, өйткені жазатайым оқиға болған белгілі бір жылдың талаптамаларын аяқтау және реттеу үшін салыстырмалы

ұзақ уақыт кезеңін қамтиды.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру төлемдерін есептеудегі белгісіздік және басқалар сияқты сақтандыру қызметінің тәуекелдері болып табылады. Мәлімделген шығынның болжамды мөлшері мынадай ақпарат негізінде есептеледі:

- еңбек қабілетінен тұрақты айырылған жағдайда:
  - өтелуге жататын жоғалған болашақ жалақы (болашақ кіріс) сомасы;
  - төлем мерзімі - медициналық комиссияның физикалық еңбекке жарамсыздығын белгілеу кезеңі (еңбекке жарамсыздығы бойынша жәрдемақы бірнеше жыл ішінде немесе өмір бойы төленуі мүмкін);
  - жұмыс берушінің кінәсінің дәрежесі;
- өлім жағдайында:
  - жерлеу бойынша шығыстар;
  - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдар саны;
  - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдардың жасы;
  - өтелуге жататын жоғалған болашақ жалақы (болашақ кіріс) сомасы;
  - сақтандыру төлемдерінің мерзімі.

Сақтандыру тәуекелі негізінен орынды баға белгілеу, өнімдер дизайны, андеррайтинг және төлемдерді басқару арқылы басқарылады. Демек, Компания өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге мониторинг жүргізеді және ден қояды.

(iv) Қайта сақтандыру шарттары - Жалпы азаматтық-құқықтық жауапкершілік

Компания Қазақстан Республикасында ерікті сақтандыру түрлері бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыруды жүзеге асырады.

Тәуекелдерді басқару

Осыған ұқсас, тәуекелдерді бағалау әрқашан экспорттаушы сақтандырғысы келетін мәміленің ерекшелігіне негізделеді. Компанияда тәуекелдерді бағалау екі компоненттен тұрады: саяси немесе елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекел мен шетелдегі контрагенттің сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

(v) Сақтандыру тәуекелдерін шоғырландыру

Компания тап болатын сақтандыру тәуекелінің негізгі аспектісі сақтандыру тәуекелін шоғырландыру дәрежесі болып табылады, ол белгілі бір жағдай немесе бірқатар оқиғалар Компанияның міндеттемелеріне едәуір дәрежеде әсер етуі мүмкін. Мұндай шоғырлану сақтандырудың жалғыз шартына немесе байланысқан сақтандыру шарттарының аз болуына байланысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін мән-жайларға жатады. Сақтандыру тәуекелін шоғырландырудың маңызды аспектісі оның жекелеген кластардың белгілі бір саны немесе бірқатар шарттар шеңберінде тәуекелдерді жинақтау нәтижесінде туындауы мүмкін екендігінде жатыр.

Тәуекелдің шоғырлануы зардап ауырлығының жоғары дәрежесі бар оқиғалар, сондай-ақ табиғи апаттар сияқты туындау жиілігі төмен оқиғалар нәтижесінде және андеррайтинг белгілі бір географиялық жағдай немесе демографиялық үрдіс сияқты белгілі бір топпен шектелетін жағдайларда туындауы мүмкін.

Компанияның осы тәуекелдерді басқарудың негізгі әдістері - екі жақты. Біріншіден, тәуекел тиісті андеррайтинг арқылы басқарылады. Егер күтілетін пайда қабылданатын тәуекелдерге сәйкесімді келмесе, андеррайтерлерге тәуекелдерді сақтандыруға рұқсат етілмейді. Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану жолымен басқарылады. Компания міндеттемелер мен мүлікті сақтандыру жөніндегі қызметтің түрлі санаттары үшін қайта сақтандыру бойынша өтемі сатып алады. Компания тұрақты негізде қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындар мен пайданы бағалайды.

4 Сақтандыру тәуекелдерін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге жалпы жиынтық бейімділік

Компания тәуекелді шоғырландыруға қатысты қабылдауға дайын тәуекелге жалпы жиынтық бейімділігін

белгілейді. Ол тәуекелді бағалау кезінде де, Компания ұшырайтын негізгі жиынтық тәуекелдерді көрсететін есептерді зерделеу жолымен ай сайынғы негізде де осы бейімділікке мониторингті жүзеге асырады. Компания қайта сақтандыру және Компания ұшырайтын таза әсер бойынша бағдарламаларының тиімділігін өлшеу мақсатында жиынтық тәуекелдерге мониторинг жүргізу үшін модельдеудің бірнеше құралдарын пайдаланады.

2019 жылғы 30 маусыдағы жағдай бойынша Компанияның 234 қолданыстағы сақтандыру шарттары болды (2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 1,796 сақтандыру шарты).

Қызметтің түрлі бағыттарының тәуекелге ұшырағыштығы

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша негізгі белгіленген шоғырлану:

Сақтандыру түрі	Аудиттелмеген		
	Сақтандырудың жалпы сомасы, мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы, мың теңге	Өзінде ұстау (қайта сақтандырудан кейін) мың теңге
Міндетті сақтандыру			
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	-	-	-
Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы жауапкершілігі	-	-	-
Ерікті сақтандыру			
Мүлік	7,792,991	-	7,792,991
Азаматтық жауапкершілік	20,098,514	-	20,098,514
Теміржол көлігі	-	-	-
Өзге қаржы шығындарынан сақтандыру	133,674,114	(2,795,000)	130,879,114
Автокөлік иелерінің азаматтық жауапкершілігі	-	-	-
Жазатайым оқиға	8,410	-	8,410
Әуе көлігі	-	-	-
Су көлігі	-	-	-
Жиыны	161,574,029	(2,795,000)	158,779,029

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі белгіленген шоғырлану:

Сақтандыру түрі	Аудиттелмеген		
	Сақтандырудың жалпы сомасы, мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы, мың теңге	Өзінде ұстау (қайта сақтандырудан кейін), мың теңге
Міндетті сақтандыру			
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	60,312,452	(60,306,420)	6,032
Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы жауапкершілігі	240,260		240,260
Ерікті сақтандыру			
Мүлік	69,771,873	(12,713,171)	57,058,702
Азаматтық жауапкершілік	95,913,175	-	95,913,175
Теміржол көлігі	13,712,754	-	13,712,754
Өзге қаржы шығындарынан сақтандыру	115,493,696	(5,378,040)	110,115,656
Автокөлік иелерінің азаматтық жауапкершілігі	175,000	-	175,000
Жазатайым оқиға	700,801	-	700,801
Су көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігін сақтандыру, оның ішінде:	490,545	-	490,515
Су көлігі	623,715	-	623,715
Жиыны	357,434,271	(78,397,631)	279,036,640

(д) Шығындар тарихы

Компания сақтандыру шарттары бойынша резервтерді есептеу үшін статистикалық әдістерді пайдаланады. Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігін қоспағанда, барлық сақтандыру шарттары бойынша талаптамалардың сомасы мен мерзіміне қатысты белгісіздік уақыты әдетте бір жыл ішінде рұқсат етіледі.

Осы кесте өткен кезендерде төленбеген шығындарды бағалаудың жеткіліктілігіне тарихи шолу ұсынса да, осы қаржылық есептілікті пайдаланушылар өткен кезендердің артықтығын немесе тапшылығын ағымдағы кезеңнің төленбеген шығындар балансына экстраполяциялау кезінде сақ болуы тиіс. Компания 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша жалпы жабылмаған залал дұрыс бағаланған деп санайды. Алайда,

белгісіздік резервтерін қалыптастыру процесіне тән болғандықтан, осы бағалаулар сайып келгенде барабар болатынына абсолюттік сенімділік жоқ.

4 Сақтандыру тәуекелдерін басқару, жалғасы

(д) Шығындар тарихы, жалғасы

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы шығындардың дамуын талдау (брутто) – барлығы

Шығын жылы

мың теңге	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	Аудиттелмеген, 2019 ж. 30 маусым	Жиыны
Кумулятивтік шығынды бағалау										
Шығын жылының соңына	115,562	162,651	110,144	287,453	429,562	1,419,905	935,213	297,850	562,994	-
- бір жылдан соң	99,624	80,531	114,865	289,674	285,243	1,934,327	1,003,008	518,438	-	-
- екі жылдан соң,	105,984	133,825	150,006	273,674	206,683	2,055,213	1,168,778	-	-	-
- үш жылдан соң	116,739	130,638	116,426	293,618	255,458	2,155,617	-	-	-	-
- төрт жылдан соң	151,355	114,691	171,237	383,563	382,708	-	-	-	-	-
- бес жылдан соң	149,833	168,316	256,264	510,488	-	-	-	-	-	-
- алты жылдан соң	204,695	251,973	386,152	-	-	-	-	-	-	-
- жеті жылдан соң	294,822	378,898	-	-	-	-	-	-	-	-
- сегіз жылдан соң	423,914	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша кумулятивтік шығынды бағалау	423,914	378,898	386,152	510,488	382,708	2,155,617	1,168,778	518,438	562,994	6,487,987
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша кумулятивтік төлемдер	119,295	74,279	81,533	205,869	78,089	1,802,958	705,666	23,907	2,039	3,093,635
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша төленбеген шығындар бойынша міндеттемелер, барлығы	304,619	304,619	304,619	304,619	304,619	352,659	463,112	494,531	560,955	3,394,352

4 Сақтандыру тәуекелдерін басқару, жалғасы

(д) Шығындар тарихы, жалғасы

2018 жылғы шығындардың дамуын талдау (брутто) – барлығы

Шығын жылы

мың теңге	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	Жиыны
Кумулятивтік шығынды бағалау									
Шығын жылының соңына	115,562	162,651	110,144	287,453	429,562	1,419,905	935,213	297,850	-
- бір жылдан соң	99,624	80,531	114,865	289,674	285,243	1,934,327	1,003,008	-	-
- екі жылдан соң,	105,984	133,825	150,006	273,674	206,683	2,005,213	-	-	-
- үш жылдан соң	116,739	130,638	116,426	293,618	255,458	-	-	-	-
- төрт жылдан соң	151,355	114,691	171,237	383,563	-	-	-	-	-
- бес жылдан соң	149,833	168,316	256,264	-	-	-	-	-	-
- алты жылдан соң	204,695	251,973	-	-	-	-	-	-	-
- жеті жылдан соң	294,822	-	-	-	-	-	-	-	-
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кумулятивтік шығынды бағалау	294,822	251,973	256,264	383,563	255,458	2,055,213	1,003,008	297,850	4,798,151
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кумулятивтік төлемдер	117,128	74,279	78,570	205,869	77,764	1,802,958	703,274	20,461	3,080,303
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеген шығындар бойынша міндеттемелер, барлығы	177,694	177,694	177,694	177,694	177,694	252,255	299,734	277,389	1,717,848

5 Сыйлықақылар

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру				Жиыны	
	Жұмыс берушінің жауапкерш.	Тасымалдаушының жолаушылар алдынд.АҚЖ	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Өзге қаржы шығындарын аң сақтандыру	Әуе/су/авто көлік	Қарыздарды сақтандыру		
Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға									
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	(27)	-	-	(435)	156,132	-	974,688	(5)	1,130,353
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	29,993	499	-	11,412	80,023	951	(474,053)	106,924	(244,251)
Еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	29,966	499	-	10,977	236,155	951	500,635	106,919	886,102
Минус: қайта сақтандырушыларға берілген сақтандыру сыйлықақылары	27	-	-	-	-	-	(34,837)	-	(34,810)
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша брутто резерв өзгерісіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(29,395)	-	-	(597)	(17,412)	-	(80,766)	-	(128,170)
Қайта сақтандыруға берілген еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары	(29,368)	-	-	(597)	(17,412)	-	(115,603)	-	(162,980)
Еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары, нетто	598	499	-	10,380	218,743	951	385,032	106,919	723,122
	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру				Жиыны	
	Жұмыс берушінің жауапкерш.	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Өзге қаржы шығындарын аң сақтандыру	Әуе/су/авто көлік	Қарыздарды сақтандыру		
Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға									
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	356,149	1,022	-	138,154	112,467	5,207	844,852	44,503	1,502,354
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	76,597	984	119	(62,307)	2,365	(697)	(583,085)	(1,373)	(567,397)
Еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	432,746	2,006	119	75,847	114,832	4,510	261,767	43,130	934,957
Минус: қайта сақтандырушыларға берілген сақтандыру сыйлықақылары	(349,025)	-	-	-	-	-	(217,127)	-	(566,152)
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша брутто резерв өзгерісіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(74,998)	-	-	(2,872)	(17,412)	-	112,522	(323)	16,917
Қайта сақтандыруға берілген еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары	(424,023)	-	-	(2,872)	(17,412)	-	(104,605)	(323)	(549,235)
Еңбек сіңірілген сақтандыру сыйлықақылары, нетто	8,723	2,006	119	72,975	97,420	4,510	157,162	42,807	385,722

6 Талаптамаларға ұшырау

Аудиттелмеген,
2019 жылғы 30 маусымда
аяқталған алты айға
мың теңге

Төленген талаптамалар

Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген талаптамалар

Келтірілген, бірақ мәлімделмеген шығындар бойынша резервтердің өзгеруі

Төленбеген, бірақ мәлімделген талаптамалар бойынша резервтердің өзгеруі

Қайта сақтандыру бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі

Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгерістер, нетто

Кері талап қою бойынша өтем*

Төленген талаптамалар, нетто

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру					Жиыны
	Жұмыс берушінің жауапкершіл.	Тасымалдаушының жолаушылар алд. АҚЖ	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Өзге қаржы шығындарын ан сақтандыру	Әуе/су/авто көлік	Қарыздарды сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру	
Төленген талаптамалар	2,241	-	-	1,163	-	-	-	-	3,404
Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген талаптамалар	2,241	-	-	1,163	-	-	-	-	3,404
Келтірілген, бірақ мәлімделмеген шығындар бойынша резервтердің өзгеруі	34,116	(51)	-	(6,895)	247,741	(261)	975,070	70,299	1,320,019
Төленбеген, бірақ мәлімделген талаптамалар бойынша резервтердің өзгеруі	116,039	-	-	13,414	(14,954)	(10,170)	223,510	28,646	356,485
Қайта сақтандыру бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(168,002)	-	-	(2,885)	-	-	7,451	-	(163,436)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгерістер, нетто	(17,847)	(51)	-	3,634	232,787	(10,431)	1,206,031	98,945	1,513,068
Кері талап қою бойынша өтем*	-	-	-	-	(225)	-	-	-	(225)
Төленген талаптамалар, нетто	(15,606)	(51)	-	4,797	232,562	(10,431)	1,206,031	98,945	1,516,247

Аудиттелмеген,
2018 жылғы 30 маусымда
аяқталған алты айға, мың теңге

Төленген талаптамалар

Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген талаптамалар

Келтірілген, бірақ мәлімделмеген шығындар бойынша резервтердің өзгеруі

Төленбеген, бірақ мәлімделген талаптамалар бойынша резервтердің өзгеруі

Қайта сақтандыру бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі

Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгерістер, нетто

Кері талап қою бойынша өтем*

Төленген талаптамалар, нетто

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру					Жиыны
	Жұмыс берушінің жауапкершіл.	Тасымалдаушының жолаушылар алд. АҚЖ	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Өзге қаржы шығындарын ан сақтандыру	Әуе/су/авто көлік	Қарыздарды сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру	
Төленген талаптамалар	9,752	-	-	100	21,542	-	-	-	31,394
Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген талаптамалар	9,752	-	-	100	21,542	-	-	-	31,394
Келтірілген, бірақ мәлімделмеген шығындар бойынша резервтердің өзгеруі	(22,885)	6	(13)	(168,644)	100,946	(814)	215,187	(365)	123,418
Төленбеген, бірақ мәлімделген талаптамалар бойынша резервтердің өзгеруі	8,174	-	-	42,558	(42,836)	(13,841)	-	22,520	16,575
Қайта сақтандыру бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(14,802)	-	-	(8,340)	-	(483)	(9,795)	86	(33,334)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгерістер, нетто	(29,513)	6	(13)	(134,426)	58,110	(15,138)	205,392	22,241	106,659
Кері талап қою бойынша өтем*	-	-	-	-	(225)	-	-	-	(225)
Төленген талаптамалар, нетто	(19,761)	(6)	(13)	(134,326)	79,427	(15,138)	205,392	22,241	137,828

7 Пайыздық кірістер/(шығыстар)

	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға мың теңге	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға мың теңге
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдаланып есептелген пайыздық кірістер		
Банктердегі депозиттер, ақша қаражаты және оның баламалары	1,731,701	1,305,521
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	220,778	189,796
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	69,365	-
	2,021,844	1,495,317
Өзге пайыздық кірістер		
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	30,775	55,199
	30,775	55,199
Пайыздық шығыстар		
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз бойынша пайыздық шығыс	(12,544)	(14,641)
	(12,544)	(14,641)

8 Жалпы әкімшілік шығыстар

мың теңге	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Еңбекақы және сыйлықақылар	327,477	225,485
Жалдау бойынша шығыстар	81,307	47,620
Іссапар шығыстары	42,379	15,764
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	32,540	19,163
Жарнама және маркетинг	18,656	17,956
Консультациялық және кәсіби қызметтер	11,774	17,975
Директорлар кеңесін күтіп ұстауға шығыстар	9,700	5,962
Байланыс қызметтері	8,807	2,023
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	8,015	406
Тозу және амортизация	7,620	8,496
Басқа да салықтар мен алымдар	2,274	6,208
Оқыту шығыстары	1,558	-
Банк қызметтері	1,220	2,309
Өкілдік шығыстар	320	3,123
Көшуге байланысты өтемақылар	-	36,619
Көлік шығыстары	-	28,979
Өзге	34,515	27,639
	588,162	465,700

9 Табыс салығы бойынша шығыс

Компанияның 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығысы 227,002 мың теңге (2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға) 198,213 мың теңге). Ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлеме 20% құрады.

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін салықтың тиімді мөлшерлемесін есептеу:

	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға, мың теңге		Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға, мың теңге	
		%		%
Салық салынғанға дейінгі пайда	1,784,989	100	1,169,127	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	(356,998)	(20)	(233,825)	(20)
Инвестициялық бағалы қағаздардан салық салынбайтын кіріс	55,419	3	61,355	5
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	74,577	4	(25,743)	(2)
	(227,002)	(13)	(198,213)	(17)

(а) Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері

Қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақыттық айырмалар 2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелердің туындауына алып келеді. Табыс салығы бойынша салық салынатын базаның мөлшерін азайтатын уақыттық айырмаларды пайдалану мерзімі Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық заңнамасымен шектелмеген.

10 Ақша қаражаты және оның баламалары

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілген ақша қаражаты және оның баламалары:

мың теңге	Аудиттелмеген	
	2019 жылғы 30 маусым	2018 жылғы 31 желтоқсан
Кері РЕПО шарттары		5,371,853
Банктердегі ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер		
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен	17,612,226	11,385,245
«BB+» - «BB-» кредиттік рейтингімен	2,979,474	8,117,154
«B+» - «B-» кредиттік рейтингімен	121,732	199,768
Берілген кредиттік рейтингі жоқ («Ситибанк Қазақстан» АҚ, Citibank N. A. еншілес банкі)	10,300,514	1,797,393
Банктердегі ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттердің жиыны	31,013,946	21,499,560
Шығындар бойынша бағалау резерві	(4,645)	-
Құнсыздану бойынша резервті шегергеннен кейін банктердегі ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттердің жиыны	31,009,301	26,871,413

Ақша қаражаты және оның баламалары, жалғасы

Кредиттік рейтингтер «Standard&Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе басқа халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес берілген.

Компанияның 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша меншікті капиталдың 10% -дан астам мөлшері тиесілі болып келетін екі банкте қалдық қаражаты болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: екі банкте қалдық қаражаты болды). 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша осындай қалдықтардың жиынтық көлемі 23,519,554 мың теңгені құрайды (2018 жыл: 13,127,719 мың теңге).

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Компания ақша қаражаты және оның баламалары бойынша 12-айлық күтілетін кредиттік шығындарға тең сомада шығындар бойынша бағалау резервін таниды.

11 Банктегі депозиттер

2019 жылғы 30 маусым (аудиттелмеген)

мың теңге	1-кезең 12-айлық күтілетін кредиттік шығындар		Барлығы
	<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>		
- BB- BB+ кредиттік рейтингімен	33,890,557		33,890,557
- B- B+ кредиттік рейтингімен	454,856		454,856
	34,345,413		34,345,413
Шығындар бойынша бағалау резерві	(135,688)		(135,688)
Банктердегі шоттар мен депозиттердің жиыны	34,209,725		34,209,725

2018 жылғы 31 желтоқсан

мың теңге	1-кезең 12- айлық күтілетін кредиттік шығындар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге күтілетін кредиттік шығындар		Барлығы
		<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>		
BBB- BBB+ кредиттік рейтингімен	2,002			2,002
- BB- BB+ кредиттік рейтингімен	9,969,137	-		9,969,137
- B- B+ кредиттік рейтингімен	617,145	1,266,716		1,883,861
	10,588,284	1,266,716		11,855,000
Шығын бойынша бағалау резерві	(55,466)	(700,175)		(755,641)
Банктердегі шоттар мен депозиттердің жиыны	10,532,818	566,541		11,099,359

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға (аудиттелмеген)

мың теңге	1-кезең 12-айлық күтілетін кредиттік шығындар	3 -кезең Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге күтілетін кредиттік шығындар		Жиыны
		<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>		
Кезең басына қалдық	50,821	700,175		750,996
Шығын бойынша бағалау резервінің таза өзгеруі	84,867	(700,175)		(615,308)
30 маусымға қалдық	135,688	-		135,688

2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға (аудиттелмеген)

мың теңге	1-кезең 12-айлық күтілетін кредиттік шығындар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге күтілетін кредиттік шығындар		Жиыны
		<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>		
Кезең басына қалдық	-	-		-
2018 жылғы 1 қаңтар жағдайы бойынша ХҚЕС 9 көшуден әсері	62,417	-		62,417
Шығын бойынша бағалау резервінің таза өзгеруі	68,513			68,513
30 маусымға қалдық	130,930	-		130,930

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша банктердегі шоттар мен депозиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері 2.5% -дан 11% -ға дейін: 1.7%, 11% дейін).

Компанияның 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша меншікті капиталдың 10% -дан астам мөлшері тиесілі болып келетін екі банкте қалдық қаражаты болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: бір банкте қалдық қаражаты болды) . 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша осындай қалдықтардың жиынтық көлемі 27,331,645 мың теңгені құрайды (2018 жыл: 6,703,565 мың теңге).

700,175 мың теңге сомасына салымдар бойынша резервтерді 3 сатыда қалпына келтіру 2019 жылғы наурызда «First Heartland Jysan Bank» АҚ (бұрын «Цеснабанк» АҚ) депозиттерін өтеуге байланысты.

12 Инвестициялық бағалы қағаздар

	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым мың теңге	2018 ж. мың. теңге
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары «BBB-» кредиттік рейтингімен	6,024,382	6,224,127
Шет мемлекеттердің мемлекеттік облигациялары С кредитным рейтингом «AA+»	288,693	259,876
Мемлекеттік облигациялар, барлығы	6,313,075	6,484,003
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары «BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен	999,989	951,974
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары, жиыны	999,989	951,974
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары «BBB-» кредиттік рейтингімен	3,026,988	
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары, жиыны	3,026,988	
	10,340,052	7,435,977
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын Қазақстандық банктердің облигациялары «BB+» - «BB-» кредиттік рейтингімен	374,674	365,108
«B+» - «B-» кредиттік рейтингімен	628,347	629,686
Қазақстандық банктердің облигациялары, жиыны	1,003,021	994,794
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары Берілген кредиттік рейтингі жоқ	-	516,432
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары, жиыны	-	516,432
	1,003,021	1,511,226
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары «BBB-» кредиттік рейтингімен	6,645,527	
Қазақстандық банктердің облигациялары, жиыны	6,645,527	-

Кредиттік рейтингтер «Stanuard&Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе басқа халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес берілген.

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша, инвестициялық бағалы қағаздар бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылдық 2.44% -дан 8.73% -ға дейін өзгерді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 3.78% -дан 8.54% -ға дейін).

13 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек

мың теңге	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым	2018 жылғы 31 желтоқсан
Сақтанушылардан алынуы тиіс сомалар	1,595,780	974,612
Қайта сақтанушылардан алынуы тиіс сомалар	78,944	40,149
	1,674,724	1,014,761

Құнсыздану бойынша резерв	(48)	(48)
	1,674,676	1,014,713

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания өз капиталының 10% -дан астам үлесі тиесілі сақтанушылары жоқ. 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануы бойынша резервтің өзгеруі:

	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға, мың теңге	Аудиттелмеген 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға, мың теңге
Жыл басындағы жағдай бойынша құнсыздану бойынша резервтің шамасы	(48)	(48)
Таза құру	-	-
Жыл соңындағы жағдай бойынша құнсыздану бойынша резервтің шамасы	(48)	(48)

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы туралы ақпарат:

	Дебиторлық берешек, брутто мың теңге	Құнсыздану бойынша резерв, мың теңге	Дебиторлық берешек, нетто мың теңге	Дебиторлық берешектің құнсыздануы - бойынша резерв, брутто %
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Мерзімі өтпеген	1,302,405	.	1,302,405	
Мерзімі өткен немесе құнсызданған				
- 90 күнге дейін мерзім өткен	9,384	-	9,384	-
- 90 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз мерзімі өткен	283,991	.	283,991	
Сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегі, жиыны	293,375		293,375	
Сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны	1,595,780		1,595,780	
Қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны				
Мерзімі өтпеген	5,830	-	5,830	-
Мерзімі өткен немесе құнсызданған:				
- 90 күнге дейін мерзім өткен	66,483	-	66,483	-
- 90 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз мерзімі өткен	6,583	-	6,583	-
- 1 жылдан артық мерзімі өткен	48	(48)	-	100
Қайта сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегі, жиыны	73,114	(48)	73,066	0.07
Қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны	78,944	(48)	78,896	0.06
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны	1,674,724	(48)	1,674,676	-

Компания басшылығы 90 күннен артық мерзімге мерзімі өткен дебиторлық берешек сомасын толық қайтарымды деп санайды, осыған байланысты Компания осы берешек бойынша резервтерді есептеуді жүргізген жоқ. Компания тұрақты негізде шарттар бойынша уақтылы төлемді бақылауды күшейту жөніндегі іс-шараларды жүргізеді және осы сомалар өтеледі деп күтуде.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы туралы ақпарат:

	Дебиторлық берешек, брутто мың теңге	Құнсыздану бойынша резерв, мың теңге	Дебиторлық берешек, нетто мың теңге	Дебиторлық берешектің құнсыздануы бойынша резерв, брутто %
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалар				
Сақтандырушылардан тиесілі сомалар Мерзімі өтпеген	974,612	-	974,612	-
Сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны	974,612	-	974,612	-
Қайта сақтанушылардан алынуы тиіс сомалар				
Мерзімі өтпеген	39,868	-	39,868	-
Мерзімі өткен немесе құнсызданған:				
- 90 күннен аз мерзімі өткен	60	-	60	-
- 90 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз мерзімі өткен	173	-	173	-
-1 жылдан артық мерзімі өткен	48	(48)	-	100
Қайта сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегі, жиыны	281	(48)	233	17
Қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар, жиыны	40,149	(48)	40,101	0.12
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалар,	1,014,761	(48)	1,014,713	-

14 Сақтандыру шарттары бойынша резервтер және сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі

	Аудиттелмеген, Брутто 2019 жылғы 30 маусым	Аудиттелмеген, Қайта сақтанд. 2019 жылғы 30 маусым	Аудиттелмеген, Нетто 2019 жылғы 30 маусым
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	3,412,199	(240,424)	3,171,775
Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша резерв	2,741,570	(158,711)	2,582,859
Мәлімделген, бірақ реттелмеген талаптамалар бойынша резерв	652,782	(145,224)	507,558
	6,806,551	(544,359)	6,262,192
	Брутто 2018 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2018 ж. мың теңге	Нетто 2018 ж. мың теңге
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	3,167,948	(368,594)	2,799,354
Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша резерв	1,421,551	(110,957)	1,310,594

Мәлімделген, бірақ реттелмеген талаптамалар бойынша резерв	296,297	(29,542)	266,755
	4,885,796	(509,093)	4,376,703

(а) Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша және мәлімделген, бірақ реттелмеген талаптамалар бойынша резервтердің қозғалысын талдау

мың теңге	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым	2018 ж. мың теңге
Кезең басындағы жағдай бойынша құнсыздану бойынша резервтердің шамасы	1,577,349	847,135
Ағымдағы жылы болған шығындар	562,994	297,850
Өткен кезеңдердегі талаптамалар бойынша резервті өзгерту	1,126,843	586,212
Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру жөніндегі шығыстардың жалпы сомасы	(13,333)	(112,259)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	(163,436)	(41,589)
Жыл басындағы жағдай бойынша құнсыздану бойынша резервтердің шамасы	3,090,417	1,577,349

(б) Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі қозғалыстарды талдау

мың теңге	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым	2018 ж. мың теңге
Кезең басындағы резерв шамасы	2,799,354	1,725,074
Есептелген сыйлықақылар	1,164,414	2,682,780
Еңбек сіңірілген сыйлықақылар	(920,163)	(1,975,415)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	128,170	366,915
Кезең соңындағы жағдай бойынша резервтің шамасы	3,171,775	2,799,354

14 Сақтандыру шарттары бойынша резервтер және сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(в) Қызметтің негізгі бағыттары бөлінісінде сақтандыру шарттары бойынша резервтерді талдау

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Өзге қаржы шығындарына н сақтандыру	Әуе/су/автокөлік	Қарыздарды сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру	Жиыны
Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусым мың теңге									
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	-	-	-	2,889	743,715	-	2,326,599	338,996	3,412,199
Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша резерв	350,102	31	-	64	800,002	-	1,496,625	94,746	2,741,570
Мәлімделген, бірақ реттелмеген талаптамалар бойынша резерв	141,165	-	-	210,604	19,743	188	223,510	57,572	652,782
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер, брутто	491,267	31	-	213,557	1,563,460	188	4,046,734	491,314	6,806,551
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(295,224)	-	-	(6,969)	(219,524)	-	(22,642)	-	(544,539)
Сақтандыру шарттары бойынша резерв, нетто	196,043	31	-	206,588	1,343,936	188	4,024,092	491,314	6,262,192
2018 ж. мың теңге									
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	29,993	499	-	14,301	823,738	951	1,852,546	445,920	3,167,948
Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша резерв	315,986	82	-	6,959	552,261	261	521,555	24,447	1,421,551
Мәлімделген, бірақ реттелмеген талаптамалар	25,126	-	-	197,190	34,697	10,358	-	28,926	296,297
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер, брутто	371,105	581	-	218,450	1,410,696	11,570	2,374,101	499,293	4,885,796
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(156,617)	-	-	(4,681)	(236,936)	-	(110,859)	-	(509,093)
Сақтандыру шарттары бойынша резерв, нетто	214,488	581	-	213,769	1,173,760	11,570	2,263,242	499,293	4,376,703

14 Сақтандыру шарттары бойынша резервтер және сақтандыру шарттарындағы қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(г) Резервтер бойынша түйінді жорамалдар

Жорамалдарды анықтау үшін пайдаланылатын процесс неғұрлым ықтималды немесе күтілетін нәтижелердің бейтарап бағауларын алуға арналған. Жорамалдарды қалыптастыру үшін негіз ретінде пайдаланылатыны ішкі ақпарат көздері болып табылады, олар жыл сайын жүргізілетін егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Жорамалдар олардың байқау жасалатын нарықтық бағаларға және басқа да жарияланған ақпаратқа сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында тексеріледі. Алайда қазақстандық сақтандыру нарығында негізгі қызмет бойынша жорамалдарды және өзгерістерге ұшырағыштықты анықтау үшін өзекті болатын жалпыға қолжетімді ақпараттың жетіспеушілігі байқалады.

Қызметтің сипатына байланысты қандай да бір жеке талаптаманың ықтимал нәтижелерін және мәлімделген талаптамалар бойынша жалпы жұмсалымдарды дәл болжау өте қиын. Әрбір мәлімделген талаптама барлық мән-жайларға, авариялық сарапшылардан алынған ақпаратқа және осындай талаптамалар мөлшері бойынша тарихи деректерге тиісті деңгейде назар аударылып жеке қаралады. Әрбір жағдай бойынша бағалар жаңа деректер пайда болған жағдайда жүйелі түрде қайта қаралады және тиісті түрде жаңартылады. Резервтер қолда бар ағымдағы ақпарат негізінде қалыптастырылады. Алайда түпкі міндеттемелер кейінгі оқиғалардың нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Шығындарды жабуға арналған жұмсалымдардың қорытынды мөлшеріне әсер ететін көптеген факторлардың әсерін бағалау қиын. Резервті есептеудің күрделілігі сақтандырудың базалық шарттарындағы айырмашылыққа, талап қою күрделілігіне, талаптаманың көлемі мен оның жеке ауырлығына, талаптаманың пайда болу күнін және оны нақты мәлімдеу күнін анықтауға байланысты сақтандырудың алуан түрлері үшін де ерекшеленеді.

Болған, бірақ мәлімделмеген талаптамалар бойынша резервтер түрлендірілген «тізбекті сатының» статистикалық әдістерін пайдаланып бағаланады. Мұндай әдістер өткен жылдардағы шығындардың дамуы байқалатын деректерін негізге ала отырып, әрбір жыл бойынша төленген және орын алған талаптамалардың дамуын экстраполяциялайды.

Егер осы әдістерде шығындардың дамуы туралы тарихи ақпарат пайдаланылса, онда олар бұрын орын алған шығындардың даму моделі болашақта қайта қайталанады дегенді болжайды. Мұндай жорамал дұрыс болмауы мүмкін деген себептер бар. Бұл себептер экономикалық, құқықтық, саяси және әлеуметтік үрдістерді қамтиды және бизнес бағыттарының, ірі шығындардың әсерін қоса алғанда, кездейсоқ ауытқулардағы өзгерістермен сабақтасып келеді.

Жалпы сақтандыру шарттары бойынша резервтерді бағалауға ең елеулі әсер ететін жорамалдар шығындардың ең соңғы айы үшін күтілетін шығындардың коэффициенттерін білдіреді. Күтілетін шығындардың коэффициенті күтілетін талаптамалардың еңбек сіңірілген сыйақыға қатынасы болып табылады. Жалпы міндеттемені анықтау кезінде ақшалай қаражаттың болашақ ағындарының болжамы жекелеген талаптама сомасына әсер етуі мүмкін параметрлердің есептік мәндерін қамтиды.

Компания портфелінің көрсеткіштері негізінен күтілетін шығындар коэффициенттерінің өзгеруіне сезімтал келеді. Компания өзінің сақтандыру тарифтерін көрсетілген ауыспалы мәндердің соңғы өзгерістері негізінде кез келген пайда болатын үрдістерді ескеру үшін жүйелі түрде түзетеді.

Сақтандыру тәуекелін арттыруға әсер ететін өзге де ақпарат анықталған кезде қоғам жекелеген сақтандыру шарттары бойынша қосымша резервтер құрады. Әрбір сақтандыру шартының/сақтандыру лимитінің жіктелген тәуекел көздері болғандықтан, қосымша резервтеу сондай-ақ сақтандырылғанның қызмет түрінен сараланған түрде жүзеге асырылуы мүмкін.

Резервтерді бағалау үшін Компания экспорттық-кредиттік сақтандыру ұйымдарының (Берн Одағының Прага клубы - ірі халықаралық экспорттық-кредиттік агенттіктердің қауымдастығы) деректерін пайдалануға құқылы, өйткені одақ экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыруды ұсынатын ұйымдардың жалғыз жетекші халықаралық бірлестігі болып табылады. Одақ халықаралық трансшекаралық сауда мен инвестицияларға жәрдемдесуге, сондай-ақ оның мүшелері арасында деректермен кәсіби алмасуды қамтамасыз етуге арналған халықаралық ұйым болып табылады және жиырма бес жылдан астам уақыт ішінде қаржылық көрсеткіштер мен өзге де деректерді жинақтайды.

15 Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

мың теңге	Аудиттелмеген, Жай акциялар 2019 жылғы 30 маусым	Жай акциялар 2018 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (жай акциялар)	90,760	90,080
Шығарылған және айналымдағы (жай акциялар)	90,760	90,080
Акциялар саны	87,300	87,300
Номиналды құны, мың теңге	265,75	265,75
Акциялар саны	2,780	2,780
Номиналды құны, мың теңге	5,000	5,000
Акциялар саны	680	-
Номиналды құны, мың теңге	50,000	-
Шығарылған және толық төленген, мың теңге	71,100,000	37,100,000

(б) Капиталды басқару

Компания ҚРҰБ нормативтік актілерімен белгіленетін төлем қабілеттілік маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының объектісі болып табылады.

Компания төлем қабілеттілік маржасының жеткіліктілік нормативін кемінде «1» мөлшерінде ұстауға міндетті. Төлем қабілеттілік маржасы нақты төлем қабілеттілік маржасын ең аз қажетті төлем қабілеттілік маржасына арақатынасымен анықталады. Ең аз қажетті төлем қабілеттілік маржасы еңбек сіңірілген таза сыйлықақылар, шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген төленген талаптамалар мен сыйлықақылар кіретін бірнеше факторлардың негізінде есептеледі. 2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания төлем қабілеттілік маржасының коэффициенттерін ұстанды:

	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусым мың теңге	2018 ж. мың теңге
Нақты төлем қабілеттілік маржасы	72,960,031	42,101,880
Төлем қабілеттілік маржасының ең аз мөлшері	1,515,000	1,082,250
Төлем қабілеттілік маржасы	48,2	38,9

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлерінің Компания резервтерін бөлу құқығы Компанияның ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған қаржылық (бухгалтерлік) есептілігінде көрсетілген бөлінбеген пайда шасымен немесе егер таза кірісті бөлу Компанияның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне әкеп соқпаса немесе егер Компанияның меншікті капиталының мөлшері бөлу нәтижесінде теріс болса, жинақталған шығын болған жағдайда ағымдағы жыл үшін таза пайда сомасымен шектеледі. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес бөлуге қолжетімді қаражаттың жалпы көлемі 7,339,831 мың теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 6,225,669 мың теңге).

2019 жылғы 30 маусымда аяқталған жыл ішінде 475,666 мың теңге немесе бір акцияға 5,240.92 теңге мөлшерінде дивидендтер жарияланды және төленді (2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 639,389 мың теңге немесе бір акция үшін 7,324 теңге).

16 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару

Тәуекелдерді басқару Компания қызметінің негізінде жатыр және Компанияның операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Компания өз қызметін жүзеге асыру барысында тап болатын негізгі тәуекел болып табылады.

(а) Тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдері

Компанияның тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Компания ұшырауға бейім тәуекелдерді айқындауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауларды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға көзделген. Тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат пен рәсімдер нарықтық жағдайдың, ұсынылатын өнімдер мен көрсетілетін қызметтердің және пайда болатын үздік тәжірибенің өзгерістерін көрсету мақсатында жүйелі негізде қайта қаралады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жөніндегі бақылау жүйесінің тиісті жұмыс істеуіне, негізгі тәуекелдерді басқаруға және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар мен рәсімдерді мақұлдауға, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдауға жауапты болады.

Басқарма мониторинг және тәуекелдерді төмендету жөніндегі шараларды енгізуге жауап береді, сондай-ақ Компанияның белгіленген тәуекелдер шегінде қызметті жүзеге асыруын қадағалайды. Тәуекелдерді басқару департаменті басшысының міндетіне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есептерді анықтау, бағалау, басқару және жасау бойынша жалпы қағидаттар мен әдістердің қолданылуын бақылауды жүзеге асыру кіреді. Ол тікелей Директорлар кеңесіне және Төрағаға жанама түрде есеп береді.

Сыртқы және ішкі тәуекел факторлары ұйым шеңберінде анықталады және басқарылады. Тәуекел факторларының барлық тізбесін анықтауға және тәуекелдерді төмендету бойынша ағымдағы рәсімдердің жеткіліктілік деңгейін айқындауға ерекше назар аударылады. Кредиттік және нарықтық тәуекелдерді стандартты талдаудан басқа, Тәуекелдерді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық баға алу мақсатында операциялық бөлімшелермен жүйелі негізде кездесулер өткізу жолымен қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

16 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару, жалғасы

(б) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел - бұл нарықтық бағалардың, мысалы, шетел валюталарының айырбас бағамдарының, акциялардың пайыз мөлшерлемелерінің және бағаларының өзгеруі Компанияның пайдасына немесе өзінде бар қаржы құралдарының құнына теріс әсер ету тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден, кірістілік қисығы тәуекелінен, сондай-ақ басқа да нарықтық тәуекелдерден тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістердің және нарықтық бағалар мен валюталардың айырбас бағамдарының құбылмалылығы деңгейінің өзгеруіне ұшырауға бейім пайыздық, валюталық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндеті нарықтық тәуекелге бейімділік қолайлы параметрлердің шеңберінен шықпауы үшін басқару және бақылау және, бұл ретте қабылданған тәуекел үшін алынатын кірістілікті оңтайландыруды қамтамасыз ету болып табылады.

Директорлар кеңесі бақылайтын Тәуекелдерді басқару департаменті нарықтық тәуекелді басқару үшін жауапты болады. Директорлар кеңесі нарықтық тәуекел лимиттерін бекітеді.

Компания жекелеген қаржы құралдары бойынша портфельдің шамасына қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру мерзімдерін, валюталық позицияны, ысырап лимиттерін белгілеу және олардың сақталуына жүйелі түрде мониторинг жүргізу жолымен нарықтық тәуекелді басқарады.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің алшақтығын бақылау жолымен нарықтық тәуекелдің құрамдас бөлігі болып табылатын пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару Компанияның таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруінің түрлі стандартты және стандартты емес сценарийлеріне сезімталдығын мониторингілеу рәсімімен толықтырылады.

(і) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі - бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан қаржы құралы бойынша ақша қаражатының болашақ ағынының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Компания басым нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуының оның қаржылық жағдайына және ақша қаражатының ағындарына әсер етуіне бейім. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін арттыруы мүмкін, алайда оны төмендетуі немесе пайыздық мөлшерлемелердің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындардың туындауына әкелуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімімен қолда бар немесе

болжанатын активтер ұқсас өтеу мерзімімен қолда бар немесе болжанатын міндеттемелердің шамасы бойынша көп немесе аз болған жағдайларда туындайды.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру мониторингі арқылы басқарылады. 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша баланстық құны 988 488 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1,466,824 мың теңге) құрайтын пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар (2018: пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар) үшін сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдері 3 айдан 6 айға дейінгі кезеңде өтеді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 3 айдан 6 айға дейін).

Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы таза пайданың және Компанияның меншікті капиталының сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруіне (2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданыстағы позициялар және 100 базистік тармаққа қатарлас төмендеуі немесе кірістілік қисығы өсуінің оңайлатылған сценарийі негізінде жасалған) сезімталдығын талдау (2018 жылы: өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын және пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар):

	Аудиттелмеген, 2019 ж. 30 маусым		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Пайда	Меншікті капитал	Пайда	Меншікті капитал
Ұлғаю жағына қарай 100 базистік тармаққа қатарлас ығысу	(17,968)	(412,261)	(21,285)	(295,823)
Азаю жағына қарай 100 базистік тармаққа қатарлас ығысу	18,749	436,482	22,204	316,976

(ii) Валюталық тәуекел

Компанияда бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтер мен міндеттемелер бар. Валюталық тәуекел - бұл валюталардың айырбас бағамдарының өзгеруі салдарынан қаржы құралы бойынша ақша қаражатының әділ құнының немесе болашақ ағынының өзгеру тәуекелі.

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша валюта бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы:

мың теңге	АҚШ				
	Теңге	Доллары	Рубль	Басқасы	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаты және оның баламалары	22,583,949	7,361,078	1,000,896	63,378	31,009,301
Банктердегі депозиттер	27,854,212	-	6,355,513	-	34,209,725
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	9,051,370	999,988	-	288,694	10,340,052
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	1,003,021	-	-	-	1,003,021
- амортизацияланған құны бойынша	6,645,527	-	-	-	6,645,527
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,598,263	9,909	66,483	21	1,674,676
Барлық активтер	68,736,342	8,370,975	7,422,892	352,093	84,882,302
Міндеттемелер					
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	(224,825)	-	-	-	(224,825)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(8,394)	-	(1,294)	-	(9,688)
Өзге қаржы міндеттемелері	(34,588)	-	-	(52)	(34,640)
Барлық міндеттемелер	(267,807)	-	(1,294)	(52)	(269,153)
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша таза позиция	68,468,535	8,370,975	7,421,598	352,041	84,613,149

16 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару, жалғасы**(б) Нарықтық тәуекел, жалғасы****(ii) Валюталық тәуекел, жалғасы**

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюта бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы:

мың теңге	АҚШ		Рубль	Басқасы	Барлығы
	Теңге	Доллары			
Активтер					
Ақша қаражаты және оның баламалары	23,063,775	3,175,701	631,130	807	26,871,413
Банктердегі депозиттер	5,750,994	544,309	4,804,056	-	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
-өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	6,224,127	951,974	-	259,876	7,435,977
-пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	1,511,226	-	-	-	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,003,560	11,153	-	-	1,014,713
Барлық активтер	37,553,682	4,683,137	5,435,186	260,683	47,932,688
Міндеттемелер					
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	(212,512)				(212,512)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(35,582)	-	_(1,182)	-	(36,764)
Өзге қаржы міндеттемелері	(45,795)	-	-	(53)	(45,848)
Барлық міндеттемелер	(293,889)	-	(1,182)	(53)	(295,124)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	37,259,793	4,683,137	5,434,004	260,630	47,637,564

Қазақстандық теңге бағамының төмендеуі келесі кестеде көрсетілгендей, 2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесідей валюталарға қатысты бұдан әрі сипатталған меншікті капитал мен пайданың немесе шығынның ұлғаюын (азаюын) туындататын еді. Бұл талдау Компанияның көзқарасы бойынша есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша негізді түрде ықтималды болып табылатын валюталық бағамдардың өзгеруіне негізделген. Талдау барлық қалған айнымалылар, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады дегенді ұйғартады.

мың теңге	Аудиттемеген,	
	2019 ж.	2018 ж.
	30 маусым	2018 ж.
АҚШ доллары бағамының 10% өсуі (2018 ж: 10%)	669,678	374,651
рубль бағамының 10% өсуі (2018 ж: 10%)	593,728	434,720

2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұрын аударылған валюталарға қатысты қазақстандық теңге бағамының өсуі сомасы бойынша тең, бірақ барлық қалған айнымалылар өзгеріссіз қалады деген шартпен белгі бойынша кері әсер болар еді.

(в) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел - қарыз алушының немесе Компанияның контрагентінің міндеттемелерді орындамауы нәтижесінде туындайтын қаржылық шығын тәуекелі. Компания кредиттік тәуекелді шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы кредиттік тәуекелді (танылған қаржы активтері мен танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) басқарады. Қаржы активтері мен міндеттемелерін

басқару регламентін Басқарма қарайды және бекітеді.

Компания жекелеген контрагенттердің ахуалына тұрақты мониторинг жүргізеді және өз контрагенттерінің төлем қабілеттілігіне жүйелі негізде қайта бағалау жүргізеді. Жекелеген қарыз алушыларды талдаудан басқа, Тәуекелдерді басқару департаменті кредиттер мен нарықтық тәуекелдердің шоғырлануына қатысты тұтастай алғанда инвестициялық портфельге бағалау жүргізеді.

Кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржылық жағдай туралы есепте қаржы активтерінің баланстық құнында және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі әлеуетті кредиттік тәуекелді төмендету үшін соншалықты маңызды емес.

Есепті күнгі жағдай бойынша баланстық кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі былайша ұсынылуы мүмкін:

	Аудиттелмеген 2019 жылғы 30 маусым	2018 ж. мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаты және оның баламалары	31,009,301	26,871,413
Банктердегі депозиттер	34,209,725	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:		
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	10,340,052	7,435,977
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	1,003,021	1,511,226
-амортизацияланған құны бойынша	6,645,527	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,674,676	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	544,359	509,093
Ең жоғары тәуекел деңгейі, барлығы	85,426,661	48,441,781

2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Компанияда кредиттік тәуекелге ұшырағыштыққа қатысты ең жоғары тәуекелге ұшырағыштығының 10 процентінен асатын 4 борышкер болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: (4 борышкер). 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша бұл клиенттерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшырағыштық 50,851,199 мың теңгені құрады: (2018 жылғы 31 желтоқсан: 30,364,023 мың теңге).

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл Компанияда ақша қаражатын немесе басқа да қаржы активтерін беру арқылы есеп айырысу жүзеге асырылатын қаржы міндеттемелерін орындау бойынша қиындықтардың туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша сәйкес келмеген кезде туындайды. Өтеу мерзімдері мен активтер мен міндеттемелердің пайыздық мөлшерлемелері бойынша сәйкесімдік және/немесе бақыланатын сәйкеспеушілік өтімділік тәуекелін басқарудағы негізгі сәт болып табылады. Жүргізілетін операциялардың әртүрлілігі және олармен байланысты белгісіздік салдарынан активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкесімдік қаржы институттары үшін әдеттегі практика болып табылмайды, бұл операциялардың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді, алайда шығындардың туындау қаупін арттырады.

Компания бұл тәуекелді өтімділік пен өтеу мерзімі арасындағы алшақтықты жүйелі негізде бағалау жолымен қысқартады.

Төменде 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер күтілетін өтеу мерзімдері негізінде берілген.

Сақтандыру шарттары бойынша резервтер қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен берілген:

Аудиттелмеген, мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1-ден 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржы міндеттемелері					
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	2,060	36,190	1,480,443	5,287,858	6,806,551
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	-	-	93,015	185,475	278,490
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	-	-	9,688	-	9,688
Өзге қаржы міндеттемелері	34,137	504	-	-	34,641
2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қаржы міндеттемелері, жиыны	36,197	36,694	1,583,146	5,473,333	7,129,370

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер күтілетін өтеу мерзімдері негізінде берілген. Сақтандыру шарттары бойынша резервтер қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен берілген:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1-ден 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржы міндеттемелері					
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	11,167	40,633	1,145,622	3,688,374	4,885,796
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	-	-	93,015	185,475	278,490
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	36,764	-	-	-	36,764
Өзге қаржы міндеттемелері	45,848	-	-	-	45,848
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы міндеттемелері, жиыны	93,779	40,633	1,238,637	3,873,849	5,246,898

17 Қаржы активтері мен міндеттемелері: әділ құн және есептік жіктеу

(а) Есептік жіктеулер және әділ құн

Келесі кесте 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қаржы активтері мен міндеттемелерінің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

Аудиттелмеген, мың теңге	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Баланстық құн, жиыны	Әділ құн
Ақша қаражаты және оның баламалары	31,009,301	-	-	31,009,301	31,009,301
Банктердегі депозиттер	34,209,725	-	-	34,209,725	34,209,725
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	-	10,340,052	-	10,340,052	10,340,052
- пайда және шығын арқылы әділ құны бойынша	-	-	1,003,021	1,003,021	1,003,021
-амортизацияланған құны бойынша	6,645,527	-	-	6,645,527	6,645,527
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,674,676	-	-	1,674,676	1,674,676
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	544,359	-	-	544,359	544,359
	74,083,588	10,340,052	1,003,021	85,426,661	85,426,661
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	(224,825)	-	-	(224,825)	(238,622)
Өзге қаржы міндеттемелері	(34,641)	-	-	(34,641)	(34,641)
	(259,466)	-	-	(259,466)	(273,263)

Келесі кесте 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтері мен міндеттемелерінің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

мың теңге	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Баланстық құн, жиыны	Әділ құн
Ақша қаражаты және оның баламалары	26,871,413	-	-	26,871,413	26,871,413
Банктердегі депозиттер	11,099,359	-	-	11,099,359	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	-	7,435,977	-	7,435,977	7,435,977
- пайда және шығын арқылы әділ құны бойынша	-	-	1,511,226	1,511,226	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,014,713	-	-	1,014,713	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	509,093	-	-	509,093	509,093
	39,494,578	7,435,977	1,511,226	48,441,781	48,441,781
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	(212,512)	-	-	(212,512)	(218,542)
Өзге қаржы міндеттемелері	(45,848)	-	-	(45,848)	(45,848)
	(258,360)	-	-	(258,360)	(264,390)

17 Қаржы активтері мен міндеттемелері: әділ құн және есептік жіктеу, жалғасы

(а) Әділ құн және есептік жіктеу, жалғасы

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарық қатысушылары арасында ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция шарттарымен міндеттемені беру кезінде төленген бағаны айқындауға бағытталған. Дегенмен, белгісіздіктің болуы мен бағалаудың субъективтілігі себепті әділ құн активтерді дереу сату немесе міндеттемелерді орындау жасалуы мүмкін құн ретінде қаралмауы тиіс.

Белсенді нарықтарда бағамдалатын қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны нарықтық бағамдарға немесе дилерлер бағасының бағамдарына негізделген. Барлық басқа қаржы құралдары үшін Компания бағалау әдістерін пайдаланып әділ құнды анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты активті сату немесе бағалау күні нарық қатысушылары арасында міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жүргізілетін бағаны көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістері ағымдағы сәтке келтірілген таза құнды бағалау моделін және ақша қаражаты ағындарын дисконттауды, нарықтық бағамдары белгілі ұқсас құралдармен салыстыруды және бағалаудың өзге де модельдерін қамтиды. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректер тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелерді, кредиттік спрэдтерді және дисконттау мөлшерлемелерін, акциялар мен облигациялардың баға белгіленімдерін, валюталық бағамдарды, қор индекстерін, сондай-ақ бағалардың күтілетін ауытқуын және оларды салыстыруды бағалау үшін пайдаланылатын өзге де түзетулерді қамтиды. Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары айқындаған есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды айқындауға бағытталған.

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Компания әділ құнды көрсетілген бағаларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің мәнділігін ескеретін әділ құнды бағалаудың мынадай иерархияларын пайдаланып бағалайды:

- 1-деңгей: Ұқсас қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы (түзетілмеген) баға белгілеулер.
- 2-деңгей: 1-деңгейге қатысты баға белгілеуден ерекшеленетін, тікелей (яғни баға белгілеулер) не жанама түрде (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) қолжетімді деректер. Осы санат мыналарды пайдаланып бағаланатын құралдарды қамтиды: ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, немесе пайдаланылатын деректері қадағаланатын бастапқы деректерге тікелей немесе жанама негізделетін бағалаудың басқа да әдістері.
- 3-деңгей: қолжетімді емес деректер. Бұл санат қадағаланатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдаланып бағаланатын құралдарды қамтиды, бұл ретте мұндай қадағаланбайтын деректер құралды бағалауға елеулі әсер етеді.

Осы санат құралдар арасындағы айырманы көрсету үшін елеулі шамада қадағаланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етілетін ұқсас құралдар үшін баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдарды қамтиды.

Барлық қаржы құралдарының әділ құны 2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2-деңгейге жатқызылды.

18 Байланысқан тараптар арасындағы операциялар

(а) Бақылау қатынастары

Компанияның байланысқан тараптары Компанияның акционерлері болып табылатын контрагенттерді; Директорлар кеңесінің мүшелері мен Басқарма мүшелерін қамтиды.

Компанияның бас кәсіпорны «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ болып табылады. Компанияның түпкі акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

(б) Жоғары тұрған басшылықпен операциялар

2019 жылғы 30 маусымдағы және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар құрамына енгізілген жалпы сыйақы сомасы (8-ескертпені қар.):

мың теңге	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
Директорлар кеңесінің мүшелері	2,683	3,219
Басқарма мүшелері	81,400	43,353
	84,083	46,572

(в) Өзге де байланысқан тараптардың қатысуымен жасалатын операциялар

Өзге де байланысқан тараптар «Бәйтерек» тобына кірмейтін мемлекеттік компанияларды қамтиды. 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша өзге де байланысқан тараптармен операциялар бойынша қалдықтардың мөлшері:

Аудиттелмеген, мың теңге	Сол топтың еншілес		
	кәсіпорындары	Басқалары	Барлығы
Активтер			
Инвестициялық бағалы қағаздар:			
-өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	-	7,024,370	7,024,370
-амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	-	6,645,527	6,645,527
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	269,208	408,034	677,242
Ағымдағы салық активі	-	145,918	145,918
Міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	-	224,825	224,825
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	564,851	907,284	1,472,135
Өзге де міндеттемелер	13,124	1,330	14,454

2018 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша өзге де байланысқан тараптармен операциялар бойынша қалдықтардың мөлшері:

мың теңге	Сол топтың еншілес		
	кәсіпорындары	Басқалары	Барлығы
Активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	-	5,371,853	5,371,853
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	7,176,101	7,176,101
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	301,349	-	301,349
Ағымдағы салық активі	-	92,632	92,632
Міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз	-	212,512	212,512
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	609,653	203,470	813,123
Өзге де міндеттемелер	9,136	2,026	11,162

Бұдан әрі ұсынылған сомалар 2019 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы аралық қысқартылған есепке және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепке, 2019 жылғы 30 маусымда және 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы аралық қысқартылған есепке енгізілген:

	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2019 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға	Аудиттелмеген, 2018 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айға
	Сол топтың еншілес кәсіпорындары	Басқа компаниялар мен мемлекеттік ұйымдар	Сол топтың еншілес кәсіпорындары	Басқа компаниялар мен мемлекеттік ұйымдар
мың теңге				
Пайда/(шығын)				
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	-	409,034	-	245,328
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	44,802	(275,040)	44,802	(244,656)
Пайыздық кірістер	-	69,365	-	-
Тиімді мөлшерлемені пайдаланумен есептелген пайыздық кірістер	-	-	-	172,893
Пайыздық шығыстар	-	-	-	(14,641)
Өзге шығыстар	(58,841)	-	(25,532)	(5,022)
Табыс салығы бойынша шығыс	-	-	-	(198,213)